

**М.Г. Безпаргочний, кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки підприємства, ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»**

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ІННОВАЦІЙНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах конкуренції інноваційні та інвестиційні процеси відіграють важливу роль щодо забезпечення стійкості торговельних підприємств. Поєднання зазначених процесів у господарській діяльності торговельних підприємств сприяють досягненню синергетичного ефекту, що проявляється у підвищенні ефективності формування та використання ресурсного потенціалу, забезпеченні конкурентоспроможності на споживчому ринку. Кожен елемент ресурсного потенціалу торговельних підприємств має містити інноваційну складову та бути забезпеченим інвестиційними засобами. У цьому контексті торговельні підприємства формують конкурентні переваги, оскільки володіють певним набором якісних характеристик, які проявляються в опрацюванні інноваційно-інвестиційної моделі забезпечення стійкості зазначених суб'єктів.

Необхідно зазначити, що інноваційно-інвестиційна модель забезпечення стійкості торговельних підприємств має специфічні характеристики, що пояснюється сферою господарювання, спрямованої на задоволення зростаючих потреб споживачів, оптимального використання техніко-технологічної бази, забезпечення ефективного здійснення торговельного процесу, формування товарного забезпечення, використання нематеріальних активів, забезпечення торгово-операційним персоналом, підвищення якості торговельного обслуговування тощо. Відповідно до зазначеного, при формуванні ефективної інноваційно-інвестиційної моделі забезпечення стійкості торговельних підприємств ми пропонуємо враховувати наступні аспекти:

інноваційна складова при реалізації основної функції торговельних підприємств щодо задоволення потреб споживачів має бути спрямованою на опрацювання сучасних напрямів забезпечення лояльності споживачів до торговельних об'єктів;

оптимальне використання техніко-технологічної бази торговельних підприємств має забезпечуватися через використання

інноваційних технологій у сфері розміщення торговельних об'єктів, дотримання відповідних вимог та правил їх будівництва, врахування нормативів торговельних площ відповідно до чисельності обслуговування споживачів тощо. Важливого значення у сучасних умовах набуває створення торговельно-логістичних центрів з використанням автоматизованого обладнання та управління торговельними і складськими процесами;

забезпечення ефективного здійснення торговельного процесу має ґрунтуватися на впровадженні сучасних інноваційних форм торгівлі та касового обслуговування споживачів. Це досягається за рахунок використання новітнього торговельного та касового обладнання, запровадження сучасних форм торгівлі (самообслуговування, електронної торгівлі тощо);

формування товарного забезпечення має здійснюватися із використанням новітніх технологій логістичного сервісу, оцінки, обліку та планування товарних запасів у торговельній мережі та на складах, замовлення оптимальних партій товарів у виробника або гуртового посередника з використанням штрихового кодування, налагодження організаційно-економічних зв'язків із постачальниками товарних ресурсів шляхом використання інформаційних технологій, що значно оптимізують час та інші ресурси на формування замовлень щодо товарного забезпечення та постачання до торговельних підприємств. При застосуванні інформаційних технологій доцільно використовувати сучасний маркетинговий інструментарій (ABC-аналіз, XYZ-аналіз) у процесі розробки відповідного програмного забезпечення з автоматизації аналітичних процесів та здійснення розрахунків необхідного обсягу товарних ресурсів, планування товарного асортименту та його удосконалення;

використання нематеріальних активів має забезпечувати конкурентні переваги шляхом активного впровадження власних торгових марок та застосування відповідних програмних продуктів щодо підвищення ефективності торговельного процесу, оптимізації складування товарів, касового обслуговування, інформатизації торговельних послуг для споживачів шляхом їх ідентифікації через використання різноманітних програм лояльності, системи бонусів та знижок, впровадження карток клієнтів. Важливим структурним елементом нематеріальних активів є власне бренд (знак або позначення) торговельного підприємства і розробка відповідних маркетингових заходів з його популяризації;

забезпечення торгово-операційним персоналом доцільно здійснювати із використанням сучасного методичного інструментарію

оцінювання та визначення оптимальної чисельності за структурою та класифікаційними ознаками. Важливим є визначення індивідуальної системи стимулювання торгово-операційного персоналу залежно від кваліфікаційних характеристик, рівня управління, делегованих повноважень тощо. Також система управління персоналом торговельних підприємств має удосконалювати мотиваційні механізми підвищення продуктивності праці;

підвищення якості торговельного обслуговування має ґрунтуватися на організації належного сервісу у процесі надання консультацій з продажу товарів та після його реалізації, забезпечення післягарантійного обслуговування споживачів тощо.

Забезпечення стійкості торговельних підприємств потребує відповідного фінансового забезпечення за окремими елементами ресурсного потенціалу. Для цього у моделі мають бути передбачені інвестиційні механізми формування ресурсного потенціалу, що забезпечать ефективну організацію торговельного процесу та стійкість торговельним підприємствам. На наш погляд, такими організаційно-економічними механізмами можуть бути :

забезпечення спільного інвестування національних та іноземних приватних інвесторів та юридичних осіб у процесі придбання торговельних об'єктів чи створення логістичних центрів;

кредитування комерційними банками придбання об'єктів комерційної нерухомості та складських площ, а також надання кредитних ліній з метою формування оборотних засобів для придбання товарних ресурсів;

використання операційного та фінансового лізингу у процесі придбання торговельного або касового обладнання;

здійснення операцій з купівлі-продажу цінних паперів торговельних підприємств з метою залучення додаткових фінансових ресурсів, а також капіталізації торговельних підприємств з метою збільшення статутного фонду та спрямування коштів на розвиток;

фінансовий супровід використання франчайзингу у торговельному процесі тощо.

Необхідно зазначити, що у сучасних умовах, у зв'язку із погіршенням економічного стану у країні, торговельні підприємства можуть зіткнутися з перепонами щодо реалізації інноваційно-інвестиційної моделі, що пов'язано із обмеженнями у кредитуванні суб'єктів господарювання зі сторони комерційних банків, незадовільним інвестиційним кліматом у країні, що стримує залучення іноземних інвестицій, постійним коливанням кон'юнктури фондового ринку, підвищенням курсу іноземної валюти, зростанням інфляції,

зниженням платоспроможного попиту населення тощо. Тому торговельні підприємства мають здійснювати постійний моніторинг внутрішнього середовища, виявляти чинники, які негативно впливають на впровадження інноваційно-інвестиційної моделі, а також своєчасно реагувати на ринкові сигнали зовнішнього середовища, що перешкоджають ефективному запровадженню даної моделі.

До критеріїв ефективності реалізації інноваційно-інвестиційної моделі забезпечення стійкості торговельних підприємств нами віднесено:

- узгодженість із загальною стратегією діяльності та орієнтування на довготривалу перспективу;

- внутрішня збалансованість із елементами ресурсного потенціалу та організаційною структурою;

- узгодженість із зовнішнім середовищем та можливістю адаптації до змін;

- результативність, досягнення синергії, отримання економічного ефекту;

 - прийнятний рівень ризиків;

 - підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу;

 - задоволення потреб споживачів та підвищення рівня торговельного сервісу тощо.

На нашу думку, з метою формування та запровадження ефективної інноваційно-інвестиційної моделі забезпечення стійкості торговельних підприємств необхідна комплексна державна інноваційна та інвестиційна політика, яка сприятиме активному впровадженню сучасних наукових та техніко-технологічних досягнень, а також дозволить створити сприятливий інвестиційний клімат у країні щодо залучення внутрішнього фінансування та іноземних інвестицій, що, у свою чергу, забезпечить розвиток внутрішньої торгівлі та суб'єктів інфраструктури споживчого ринку.

Таким чином, поєднання і використання сучасних інноваційних та інвестиційних механізмів при організації торговельного процесу формує відповідну інноваційно-інвестиційну модель забезпечення стійкості торговельних підприємств. Запропонована модель сприяє ефективному формуванню та використанню ресурсного потенціалу за рахунок наявності інноваційної складової та інвестиційного забезпечення організації торговельного процесу. При цьому торговельні підприємства формують власні конкурентні переваги на споживчому ринку та здатні забезпечити розвиток у довготривалій перспективі.